

אפטרופוס – לנהל את ענייני הבן או הבת הבוגרים

האם כדאי לי להיות אפטרופוס לבן או הבת? באיזה תחום? מה המשמעויות של להיות אפטרופוס? יש מטלות?

לפי חוק, עד גיל 18 ההורים הם ה"אפטרופסיים" הטבעיים של ילדיהם, כלומר מנהלים עבורם את כל תחומי החיים. מגיל 18 הילדים הופכים לבגירים, והם עצמאים להחליט בעצמם על חייהם. האפשרות להמשיך להיות "אפטרופוס" לילדים לאחר גיל 18 היא רק באמצעות מינוי של בית משפט.

מצד אחד, מינוי ההורים כאפטרופוסים מקל על ההורים להמשיך ולקבל את ההחלטות בעניין הבן או הבת מול כל הגורמים. מצד שני, ההורים הופכים עד לגילאים מופלגים לבעלי תפקיד בפיקוח האפטרופוס הכללי, באופן ששולל מילדיהם את יכולת קבלת ההחלטות בחייהם.

אז מה עושים? לומדים את הנושא:

שלב א': בוחנים את ההתמודדות בתחומי החיים השונים:

בית המשפט מכיר בתחומים שונים של מינוי אפטרופוסות:

- אפטרופוס לגוף ולרכוש- ההגדרה הרחבה ביותר שקובעת כי האפטרופוס מנהל עבור הבן או לבת את כל עניינו.
- אפטרופוס לענייני רכוש- האפטרופוס מנהל את נושא הרכוש של הבן או הבת לרבות: ניהול כספים, נכסים, חשבונות בנק, מיסים, חוזים בענייני רכוש.
- אפטרופוס לעניינים רפואיים- ניהול כל ענייני הרפואה של הבן או הבת לרבות: טיפול תרופתי, רפואי ואשפוזים וכל נושא הקשור לרפואה.
- עניינים אישיים- נושאים כגון: תנאי מחייה, סוג מגורים, תעסוקה, פנאי, השכלה, חיי קהילה, שיקום, דיור חוץ ביתי, בחירת מטפלים ועוד.
- אפטרופוס לעניין מסוים: בית המשפט יכול לקבוע באופן גמיש תחום ותנאים מסוימים שבהם ההורים יקבלו את תפקיד האפטרופוס. באופן זה אפשר לדייק בצורה הטובה ביותר את תחום שבו ההורים יפעלו עבור הבן או הבת.

בודקים יחד עם הבן או הבת ושאר בני המשפחה:

- כיצד התמודדה המשפחה עד כה בכל אחד מהתחומים? מה חושבים על העתיד?
- האם ניתן להמשיך באותה התנהלות? מה רצון הבן או הבת?
- האם רוצים לשלול לחלוטין את עצמאות הבן או הבת בכל אחד מהם? לכמה זמן?
- עד כמה רוצים התערבות ופיקוח חיצוני של המדינה בתחומים השונים? האם יש נכסים או רכוש שלא רוצים בו מעורבות של גורם חיצוני?
- בוחנים כלים נוספים (ניהול כלכלי, ייפוי כוח, תמיכה בקבלת החלטות וכדומה)?
- מי מבני המשפחה רוצה במינוי כעת, לעתיד? למי יעבור המינוי לאחר 120?

שלב ב' - בוחנים את המשמעות של מינוי אפוטרופוס:

מינוי של בית המשפט לאפוטרופוס הינו מינוי לתפקיד בפיקוח המדינה באמצעות האפוטרופוס הכללי. עניין זה מחייב את ההורים שמונו בכללים שונים וחובות דיווח שונות.

מומלץ מאוד להיכנס לאתר משרד המשפטים- האפוטרופוס הכללי וללמוד את מלוא החובות והסמכויות של אפוטרופוס בהתאם לתחומים השונים, לשם כך [לחצו כאן](#)

נביא כדוגמה חלק ממטלות ההורים הממונים לאפוטרופוס לעניינים כלכליים:

- איתור כל החשבונות הכספיים של הבן או הבת על ידי פנייה מסודרת לבנקים לסימון החשבונות ולקבלת מידע עדכני ומתמשך עליהם.
- פתיחת חשבון בנק נפרד לניהול רכוש הבן או הבת, שיסומן כחשבון אפוטרופוס, ויהיה לטובת הבן או הבת בלבד.

למסמך הבנות הבנקים בנוגע לחשבונות אפוטרופוסות [לחץ כאן](#)
 לעמדת האפוטרופוס הכללי בנושא כרטיסי אשראי [לחץ כאן](#), ולמכתב המפקח על הבנקים בנושא זה [לחץ כאן](#)

יש לפעול בכספים שנמצאים בחשבונות הבן או הבת לטובתם בלבד, ועל פי התקנות (סכום הוצאות שוטפות, פיקדונות לתקופה של עד שנתיים, והשקעה בחיסכון לתקופה של למעלה משנתיים). לתקנות המנחות המלאות - [לחץ כאן](#)

- פנייה לאיתור נכסים של הבן או הבת (ככל שקיימים) ורישום של קיום אפוטרופוס לבעל הנכס.

חשוב לדעת: לאחר מינוי האפוטרופוס פעולות מסוימות ברכוש הבוגרים דורשות אישור בית משפט (פעולה במקרקעין, מתנות חריגות, ערבות ועוד).

- הגשת דו"ח פרטה: דו"ח ראשוני לאפוטרופוס הכללי, מאומת על ידי עורך דין או בית המשפט ובו תיאור של כל הכספים, הנכסים, הזכויות והחובות של הבן או הבת (לטופס של משרד המשפטים [לחץ כאן](#))

- הגשה של טופס סל מחיה: טופס המבהיר לאפוטרופוס הכללי כיצד מנוהלים הרכוש והכספים שצוינו בפרטה. (לטופס סל מחיה [לחץ כאן](#))

- שמירת תיעוד והגשת דו"ח שנתי על ניהול הרכוש בהתאם לפרטה וטופס סל המחיה, לרבות עדכונים בדבר שינויים (לטופס דיווח שנתי- [לחץ כאן](#))

- עריכת צוואה הדדית להורים: ללא צוואה, במקרה של פטירת אחד ההורים בטרם עת חלק מהרכוש המשותף עובר גם לילדים. השימוש בחלק שעובר לבן או לבת שמונו להם אפוטרופוס נתון לשיקול דעת האפוטרופוס הכללי.

שלב ד': שוקלים האם רוצים להתמנות לאפטרופוס ובאיזה אופן?

התהליך בבית המשפט, טופס הבקשה והתסקיר של הרווחה מחייבים התייחסות לרצון הבהב, גם אם הם מסתייגים מנושא מינוי אפטרופוס באופן מלא או חלקי. חשוב לשתף אותם בתהליך ולציין בפני בית המשפט מה הרצונות שלהם.

לחשוב מי רוצה ומתאים להיות אפטרופוס: האם שני ההורים רוצים להיות אפטרופסים במשותף? בחלוקה מסוימת? האם רוצים להכניס עוד בן משפחה לתמונה. אם כן- מה חלוקת האחריות בין הצדדים.

בהקשר זה חשוב לדעת! ככל שלא מאשרים מול בית המשפט הסדר מיוחד בחלוקת התפקידים בין כמה אפטרופסים שמונו, ההסדר ביניהם הולך לפי מה שקבוע בחוק:

- (1) האפטרופסים חייבים לפעול תוך הסכמה; בענין שדעותיהם חלוקות, יפעלו כפי שיחליט בית המשפט;
- (2) פעולה של אחד או של אחדים מן האפטרופסים טעונה הסכמת האחרים או אישור בית המשפט, מראש או למפרע;
- (3) בענין שאינו סובל דיחוי רשאי כל אחד מהאפטרופסים לפעול על דעת עצמו;
- (4) האפטרופסים אחראים לאדם יחד ולחוד;
- (5) נתפנה מקומו של אחד מן האפטרופסים או שחדל לפעול, זמנית או לצמיתות, חייבים האחרים להודיע על כך מיד לבית המשפט, והם חייבים ומוסמכים להמשיך בתפקידיהם כל עוד לא קבע בית המשפט אחרת.

זה הזמן לפתוח את הנושא מול האחים ובני משפחה מקרבה ראשונה, שכן במסגרת התהליך הם יצטרכו להעביר את עמדתם בנושא מינוי האפטרופוס לבן או לבת.

באיזה תחומים רוצים את המינוי לאפטרופסות, הכלכלי, האישי, הרפואי או בענין מסוים? האם רוצים להשתמש במקביל בכלים נוספים כמו ניהול כלכלי, ייפוי כוח, תומך בקבלת החלטות, ומה היחס ביניהם לבין מינוי כאפטרופוס?

כיצד אנחנו רואים את העתיד גם כשאנחנו והילדים נהיה אנשים מבוגרים? לא ניתן להוריש אפטרופסות אלא רק לציין מי יהיה האפטרופוס הבא. כאן המקום האם רוצים את המינוי באופן זמני? מלא? לכל תקופה בחיים של האדם?

שלב ד' - פונים לבית המשפט לקבלת המינוי

כפי שהובא לעיל, הבקשה למינוי אפוטרופוס מורכבת משיקולים רבים שלא בהכרח מופיעים בטופסי הבקשה לבית המשפט. אומנם בית המשפט מחויב לבחון את הבקשה באופן פרטני, לרבות שמיעת הבן או הבת ככל האפשר, עם זאת ניסוח של כל הדרישות שלכם באופן ברור ומנומק יעזור לבית המשפט לכוון לדעתכם.

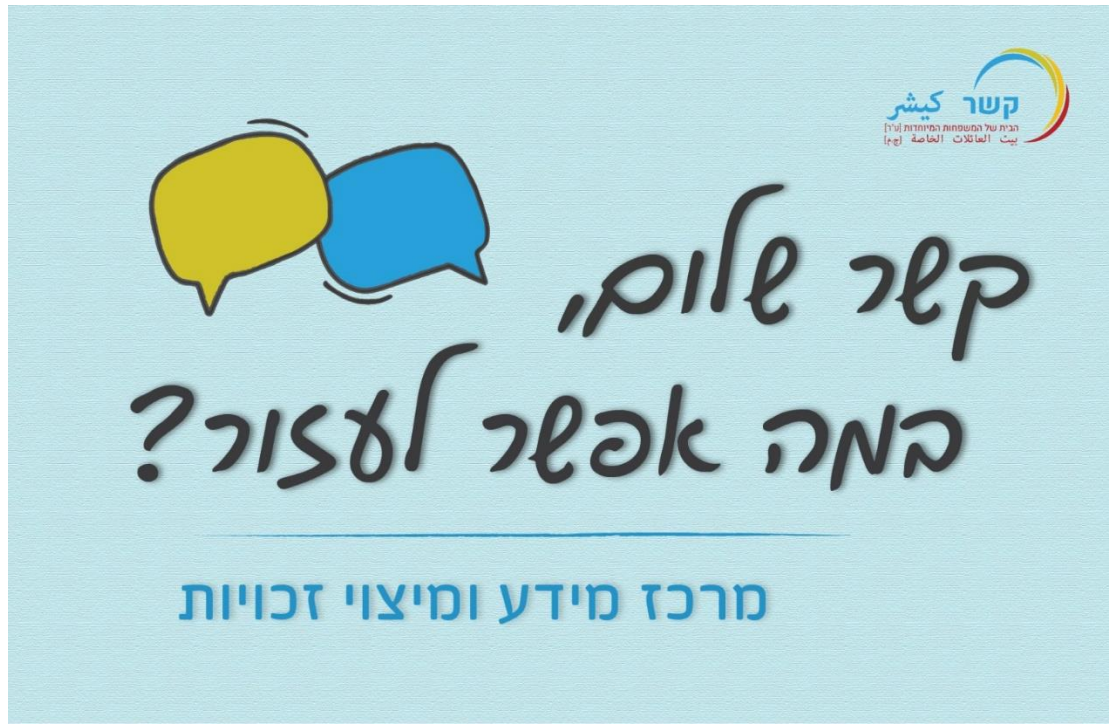
יש לקחת בחשבון כי הבקשה מועברת להתייחסות הרווחה לתסקיר, ולאפוטרופוס הכללי. כדאי להציג את השיקולים שלכם מולם על מנת למנוע מחלוקות מול בית המשפט.

המסמכים שיש להציג בפני בית המשפט:

- מילוי טופס בקשה לבית המשפט לענייני משפחה (או בית דין שרעי) ב-4 עותקים. חשוב לציין את כל ההשגות והפרטים שנבדקו בשלבים הקודמים, בין אם בתוך הבקשה ובין אם במסמך מצורף. לטופס הבקשה - [לחץ כאן](#)
- תצהיר מאומת על ידי עורך דין או בבית משפט (ראה כנספח לטופס בקשה).
- הגשת חוות דעת פסיכיאטר או רופא משפחה (ראה תעודת רופא בטופס הבקשה).
- תשלום אגרה לפתיחת תיק (ניתן להגיש בקשה להנחה/פטור מאגרה)
- חוות דעת/תסקיר עובד סוציאלי- זו לעיתים לוקחת זמן רב ולכן יש לפעול מול הרווחה לקידום מנהלות.
- כתב הסכמה של קרובים מדרגה ראשונה.

בית המשפט יבחן את הבקשה, יפעל ככל האפשר לשמוע את הבן או הבת, ויתן צו עם הפגיעה המינימלית ביותר בזכויותיהם. ככל שיוצא צו אפוטרופוס זה יועבר לממונה, מבקש הבקשה והאפוטרופוס הכללי.

לפרטים נוספים על התהליך באתר כל-זכות [לחץ כאן](#)

צריכים הסבר נוסף, סיוע, מענה אנושי?
מוזמנים ליצור קשר עם מרכז מידע ומיצוי הזכויות שלנו:

 פנייה מקוונת contact@keshet.org.il 1-700-501-601

חשוב! האחריות על שימוש בתוכן דף מידע זה הינה על אחריות הקורא בלבד, והמידע, שמוצג בצורה מתמצתת ומתעדכן מעת לעת, איננו רשמי ואיננו בא להחליף כל ייעוץ או ייצוג מקצועי לרבות משפטי או בירור מלא מול הגורמים הרשמיים העוסקים בנושא. כל הזכויות שמורות לעמותת קשר- הבית של המשפחות המיוחדות. מעודכן למאי 2021